

Bilaga 7 Debattartikel införd i tidskriften Volkskrant, Nederländerna

– den 22 december 2019

Även publicerad på engelska av Geert Lovink på bloggen Institute of network culture, den 9 januari 2020

Digitalisering hotar vårt universitet. Det är dags att dra en gräns.

Digitalisering och privatisering av den högre utbildningens innehåll går hand i hand. Beroendet av (amerikanska) teknikföretag ökar. Dags att dra en gräns, säger femton rektorer vid nederländska universitet.

Studenter och lärare delar information i t.ex. lärplattformarna Canvas och Blackboard. Plagiering upptäckas genom att skicka avhandlingar till Turnitin, i USA. Coursera och EdX används för öppna onlinekurser. Applikationer, e-posttjänster, operativsystem och molntjänster tillhandahålls av Google och Microsoft och forskare använder dessutom en mängd olika kommersiella tjänster som ResearchGate, Academia.edu, Google Scholar, SciVal, Slack och YouTube i sin arbets- och lärandeplatser. Den snabba digitaliseringen av nederländsk högskoleutbildning blir alltmer beroende av kommersiella plattformstjänster.

De är attraktiva eftersom de är billiga: intäktssmodellen för dessa företag är främst baserad på insamlingen av användardata utifrån vilka personligt utformade annonser och tjänster kan skapas. Studenterna och lärarna blir produkten; data är inte längre deras, universiteten och högskolorna. Även om digitalisering i grunden är bra och det i princip inte är något fel att använda sig av kommersiella tjänster riskerar något att gå fel här.

Gemensam politik

Universitet och högskolor har endast liten eller inget inflytande över hur data samlas in och blir personlig. De flesta leverantörer är inte baserade i Nederländerna och de är därför inte så bekanta med de allmänna värden som vår utbildning bygger på. Dessutom är valmöjligheterna begränsade: marknaden domineras av några få stora företag. Detta skapar beroende, komplicerar förhandlingspositionen och hindrar innovationer. Och tyvärr samarbetar högskolor för närvarande inte i sina beslut om vilka plattformar de ska använda. Det har lett till att det inte finns någon motmakt och ingen gemensam politik.

Detta kan få stora konsekvenser. Till att börja med blir utbildningen beroende av företag som bestämmer och anpassar plattformens arkitektur utan att lärosätena kan påverka detta. Det undergräver utbildningens och vetenskapens oberoende. För det andra lämnas kontrollen över data om studenter, lärare och forskare över till dessa företag, som kan utnyttja denna information utan offentlig insyn. Villkoren under vilka tjänsterna tillhandahålls ger plattformsföretagen stor frihet att använda data för sina egna ändamål. Den offentliga tillsynen över högre utbildning undergrävs därmed.

För det tredje lägger dessa kommersiella plattformar stor vikt vid personliga tjänster, inlärningsförmåga och tillämpad kunskap. Detta sker på bekostnad av synen på utbildning som en gemensam angelägenhet. Drivet av användardata och marknadskrafter erbjuds lönsamma tjänster snarare än tjänster som stöder en väl avvägd läroplan.

Slutligen handlar det om spänningen mellan individuella rättigheter, som rätten att inte bli "övervakad", och hur dessa företag hanterar användardata. Detta undergräver potentiellt lärarnas och studenternas autonomi.

Gemensamma värden

Vi har under de senaste århundradena byggt våra utbildningssystem på gemensamma värden så som frihet, självständighet, autonomi och jämlikhet. Det utgör grunden för alla människors lika möjligheter. Detta hotas nu av ovan beskrivna utveckling och ger oss anledning att tänka efter, att dra en gräns och i det sammanhanget arbeta tillsammans på holländsk och europeisk nivå. Vi föreslår fyra lösningar.

För det *första* måste sektorn ta ansvar för de gemensamma värdena. Utbildning är en kollektiv nytting som måste förbli allmänt tillgänglig. Oberoendet bör inte äventyras, studenter och universitetsanställdas rättigheter och friheter - såsom integritet och icke-diskriminering - måste garanteras, samtidigt som den offentliga tillsynen garanteras. Dessa värden bör tillmätas största vikt, även när det gäller digitalisering och användning av kommersiella plattformar. Lärosätena måste stå fast vid dessa värden och de får inte förhandlas bort. Sektorn måste utveckla ett ramverk för att säkerställa att så sker.

För det *andra* kommer utbildningssektorn själv att arbeta för en säker och ansvarsfull digital miljö. I det arbetet måste universitet och högskolor arbeta tillsammans med regeringen och IT-organisationer som t.ex. SURF för att undersöka hur plattformar kan utvecklas där användardata ligger kvar i offentliga händer. Idealt vore att detta skedde på europeisk nivå i syfte att hantera de i tillräckligt stor skala. Nederländerna bör ta ledningen i detta.

För det *tredje* om universitet och högskolor använder kommersiella tjänster - och det finns inga principiella hinder för det - bör de inte ingå överenskommelser med olika enskilda leverantörer utan istället utforma gemensamma villkor som gäller för alla leverantörer. Tillsammans är vi starkare. Universitet och högskolor måste sinsemellan komma överens om de krav som bör ställas på till exempel säkerhet, integritet och kontroll av användningen av studieinformation; lagring och tillgången till denna data.

Google och Microsoft

Sist men inte minst behöver sektorn lära sig från andra offentliga sektorer. Högre utbildning är inte unik. I grundskolan utvecklas plattformar för inlärningsmiljöer mycket snabbt och kommersiella leverantörer (Google, Microsoft) gör sig alltmer gällande. Inom sjukvården finns en relevant parallell utveckling och nederländska kommuner ägnar också mycket kraft åt att åstadkomma en säker och ansvarsfull omvandling till en digitaliserad organisation.

Allt detta arbete bör koordineras så att en gemensam inställning utarbetas vad gäller gränser och villkor för användning av kommersiella plattformar inom den offentliga sektorn.

Karen Maex, rektor, Amsterdams universitet (UvA)

José van Dijck, professor Utrechts universitet

Corien Prins, professor Tilburg Universitet

Thomas Poell, programdirektor, Amsterdams universitet (UvA)

Arthur Mol, rektor Wageningen universitet

Carel Stolker, rektor Leiden universitet

Cisca Wijmenga, rektor Riksuniversitetet i Groningen

Frank Baaijens, rektor TU Eindhoven

Han van Krieken, rektor Radbouds universitet

Henk Kummeling, rektor Utrechts universitet

Joke van Saane, rektor Universitet voor Humanistiek

Klaas Sijtsma, rektor Tilburg universitet

Rianne Letschert, rektor Maastrichts universitet

Rutger Engels, rektor Erasmus universitet Rotterdam

Thom Palstra, rektor Twente universitet

Tim van der Hagen, rektor TU Delft

Vinod Subramaniam, rektor Vrije Amsterdams Universitet (UvA)